

MEZINÁRODNÍ NORSKÝ BESTSELLER

JØRGEN
BREKKE

TERIA
REYNOLDS
HUNTER
ALAN

ŘÍŠE
MILOSTI

Říše milosti

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.xyz.cz
www.albatrosmedia.cz

Jørgen Brekke
Říše milosti – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2016

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA a.s.**

Jørgen Brekke

ŘÍŠE MILOSTI

Detektivní román

„Jaký skalpel máte nejraději, ostrý, středně ostrý nebo tupý?“

Evě, za neochvějnou víru

Prolog

Pod postelí nejsou žádné příšery.

Snází se dýchat klidně, být potichu. Nesmí vydat ani hlásku. Pak ho ten zuřivec možná nenajde, možná se otočí a odejde. Přeje si to ale doopravdy? Jestli teď ten člověk zmizí, vezme s sebou maminku.

Chlapec zahlédl jen paži v rukávu ze silné látky, z podobné jako montérky, které tatínek nosí, když opravuje kolo nebo doma něco kutí.

Dílky vesmírné lodi, kterou skládal skoro celý týden, se válí po podlaze. Pár jich odlétlo až ke kraji postele, pod kterou se schovává. Když se vřítil do ložnice, shodil vesmírnou loď ze zeleného plastového stolku, který s tátou koupili v IKEA. Bojí se, že ten šílenec o patro níž zaslechl, jak se kousky lega s rámusem rozlétly na všechny strany. Těsně před jeho obličejem na něj tmavýma očima prázdně zírá figurka Luka Skywalkera, kterou si tak dlouho přál a kterou zrovna dostal od rodičů k narozeninám.

Zahlédl jen paži a páčidlo, které maminku zasáhlo těsně nad uchem. Hlava jí odlétla dozadu, jako by byla hadrová panenka. Útlý krk tak bledý. Kulaté kapky krve jako by se vznášely ve vzduchu. Ani nehlesla, když se svalila na podlahu, a kdyby o krok neustoupil, spadla by na něj. Ve dveřích se objevil stín. Nedokázal se na něj podívat. Neví,

jestli je to muž nebo žena. Ví jen, že jim ta osoba chce ublížit. Na okamžik, ne delší než hluboké nadechnutí, mu blesklo hlavou, že musí maminku chránit. Ale pak ta postava vešla dovnitř a chlapec uviděl páčidlo. Bylo od krve. Od maminčiny krve. Otočil se a utekl.

Musím dýchat pomalu, říká si. Neslyšně.

Zaslechne kroky na schodech, těžké kroky, jako tatínkovy. Že by to byl on? Vrátil se tatínek domů právě včas, aby je zachránil? Kroky se zastaví na vrcholu schodiště. Chlapec se snaží zadržet dech. Svírá se mu hrdlo. Pak ty kroky zaslechne znovu. Míří přímo k němu.

Na podlaze se objeví dvě nohy. Cestou k posteli dupnou na zbytky vesmírné lodi a úplně ji rozšlápnou.

Pod postelí žádné příšery nejsou. Jedna však stojí nad ním. Postava se pomalu sklání. Chlapec slyší, jak se přibližuje cizí dech. Pak se ozve hlas:

„Jsem všude.“

Něčí ruka ho popadne za vlasy a vytáhne ho zpod postele. Nekřičí, napadne ho jediná věc: Teď půjdu za maminkou.

Část 1

Muzeum Edgara Allana Poea

„Bůh je pochopitelná sféra, jejíž střed je všude a obvod nikde.“

Alain de Lille, cca. 1100

Bergen, září 1528

O Bergenu toho žebravý mnich slyšel pramálo dobrého a ještě méně o Norsku, zemi, kde se kdysi narodil, ale na kterou se příliš nepamatoval. Říkalo se, že je to ztracená a větrem ošlehaná země. Na dalekém severu ležela města daleko od sebe. Ale Bergen dosahoval alespoň určité velikosti, a jestli se tu lazebník usadil, znamenalo to, že u místních chlapců našel to, co hledal.

Přicestoval z Rostocku na lodi, kterých kdysi hanza vlastnila spoustu, a několik z nich se ještě v těchto severně položených vodách plavilo. Jednalo se o dobrá plavidla, nemohla se ale rovnat nizozemským a anglickým obchodním lodím. Loď převážela mouku, sůl a spoustu soudků piva, z nichž si mužstvo během plavby hojně doprávalo. Poslední večer plavby přepadl jeden námořník během hlasité opilecké rvačky na přídi přes okraj a utopil se. Na lodi se rozhostila pochmurná nálada, protože utopenému námořníkovi bylo jen čtrnáct let a ostatní ho měli rádi. Žebravý mnich tak úplně nechápal proč. Nemohl si pomoci, ale celé ho to trochu pobavilo. Utopený mladíček

každíčkou noc vyváděl a mnich sotva zamhouřil oka. Díky jedné nečekaně vysoké vlně ale dorazil do Bergenu odpočatý. Vše bylo tak, jak mělo. Život námořníka je krátký a plný prostopášností. Málokdo bude toho přřavého ožralého podvratáka doopravdy postrádat.

Vpluli do přístavu nazývaného Vågen a námořníci horlivě skasávali plachty a hledali kotviště. Byl podzim, ale v horách nad městem se už usídlila zima. Napočítal sedm vrcholů, všechny měly tenkou bílou čepici. V přístavu poprchávalo a každíčká kapka vykreslila na tmavé vodní hladině neporušené kruhy.

Mnich klouzal pohledem po městě. Žilo v něm sotva deset tisíc duší. Kromě Bergenhusu, pevnosti při vstupu do přístavu, několika kostelů a ojedinělých honosných domů byl celý Bergen postaven výlučně ze dřeva. Tolik dřevěných domů pohromadě nikdy dřív neviděl. Dokonce i hradby vypadaly, že jsou pouze dřevěné. Poslední kus cesty ke kotvišti se bavil představou, jak rychle by tohle město hořelo, kdyby došlo k požáru.

Na přístavní hrázi vyrovnal účet s kormidelníkem a zavěsil svůj kožený měšec na opasek, který držel kutnu na místě. Žebravý mnich s těžkým měšcem. Poutník jako on byl čas od času nucen přistupovat k zásadám bratra Františka trochu volněji. Ušetřil si tak zbytečné zastávky a okliky.

Kormidelník mu popřál šťastnou cestu a vydal se směrem k obchodní stanici, kde měl v plánu obchodovat a obstarat si něco k jídlu. Žebravý mnich vnímal hlad, který ho provázel celou cestu z Rostocku. Čerstvé jídlo ale muselo ještě chvíli počkat.

Pořadí je nejdůležitější, pomyslel si. Ta slova ho naučil mistr Alesandro. Mistrova slova se sice týkala toho, jak se pitvá mrtvola, ne toho, jak něco rychle vyřídit v neznámém městě, i tak se mu ale hodila.

Většina věcí, které Alessandro říkal, se dala použít v různých situacích. A pořadí bylo opravdu důležitější než cokoliv jiného, pokud má město opustit s kořistí, pro kterou přijel.

Nejprve si ale zjistí, jak se dostane z města.

Až se zmocní nožů, vydá se na sever do Trondheimu. Proto se poohlížel po norských lodích. Toho odpoledne jich v Tyskebryggen příliš neviděl, ale žena, která obcházela lodě s vozíkem a snažila se námořníkům prodat koláče, mu pověděla, že řada norských lodí kotví na druhé straně zálivu. Jak tam tak stál a poslouchal dlouhý a poměrně zmatený popis, jak nejjednodušeji obejít záliv Vågen, překvapilo ho, jak rychle se mu vybavuje norština. Opustil Norsko před čtrnácti lety a jediné, co z té doby úplně nezapomněl, byla mateřština a matčin obličej.

Koupil si od ženy koláč a poděkoval za pomoc. Příliš se mu nezamlouvalo, že bude muset obejít celé město, než vše zařídí. Co když narazí na lazebníka a on ho pozná? Zdálo se však, že nemá na vybranou. Dohlédl na široké plachetnice, veslice s plachtami a pramice uvázané na druhé straně. Právě takhle malá plavidla převážela lidi a zboží podél pobřeží téhle hornaté země. Přetáhl si kutnu přes hlavu a vykročil.

Říká se sice, že městský vzduch osvobozuje, dobře však nevoněl. Po několika dnech na moři téměř zapomněl, jak může pach města člověka udeřit do nosu. Bergen nepředstavoval žádnou výjimku, právě naopak, obvyklý zápach splašků, stoky a hniloby zde doplňoval slabší zápach zkažených ryb a shnilého dřeva. Když procházel uličkami čtvrti Vågsbunnen, měl nutkání zacpat si nos, ale potlačil ho. Nechtěl nijak upoutat pozornost, a tak šel s pohledem upřeným do země a nedíval se kolemjdoucím do očí.

Když se dostal na druhou stranu zálivu zvanou Strandsiden, lidí ještě přibýlo. Tady všichni mluvili zpěvavou norštinou. Domy byly menší a domácí zvířata na drnových střechách početnější. Doptal se na cestu k obchodní stanici, která se věnovala obchodu v oblastech severně od Bergenu.

„Ne, zítra ráno žádná z mých lodí neodplouvá,“ prohlásil obchodník malého vzrůstu a skepticky na něj pohlédl. Blížil se k padesátce. Stál v tmavém skladišti ve svém domě, mezi soudky a hromadami sušených ryb. Jeho kůže se vyznačovala stejnou šedobílou barvou jako ryby a mezi jednotlivými slovy si odplivoval na dřevěnou podlahu.

„Proč šedý bratr jako ty tolik spěchá?“

„Jsem šedý bratr s úkolem. A jsem taky šedý bratr, který může zaplatit,“ odpověděl mnich a začal uvolňovat měšec s penězi visící na opasku.

„Někdo by možná řekl, že v tom případě nejsi šedý bratr,“ podotkl obchodník suše, ale žebravý mnich si všiml, že těžký váček a zvuk mincí na něj udělaly dojem.

„Zítra ráno odplouvá jedna loď na Austrått. Není sice moje, promluvíím ale s kormidelníkem. Musím tě však varovat. Vlastní ji jedna urozená paní, která šedé bratry nemá zrovna v lásce. Bude lepší, když loď opustíš dřív, než dorazí na Fosen,“ pokračoval obchodník.

„To mi vyhovuje. Netoužím pobývat u velmožů, kteří se zřekli svaté křesťanské víry. Věř mi, že takových jsem v německých zemích potkal víc než dost,“ odpověděl mnich přesvědčivě a slíbil, že dobře zaplatí za cestu i za to, že se kormidelník vzepře bezbožnosti své paní a pustí na palubu pravého křesťana.

Potom se vydal obstarat věci potřebné na další část cesty: bytelný kožený vak, trochu sušeného masa a pár lahví vína. Když se vrátil zpátky na obchodní stanici, koupil si také trochu sušené ryby a uložil ji do vaku. Dozvěděl se, že se obchodník s kormidelníkem dohodl a že si může jít opatřit nocleh. Obchodník mu popsals cestu k hostinci.

„Vyzná se tamní hostinská ve městě dobře?“ zeptal se mnich, než obchodní stanici opustil.

„Nenajdete Bergeňana, ať už živého, či mrtvého, o kterém by hostinská nedokázala klevetit,“ odpověděl obchodník a s úsměvem si odplivl tak, že před sebou málem trefil velkou hromadu sušených ryb výjimečně dobré kvality.

Obchodník měl pravdu. Hostinská zbožňovala klepy.

Historky, které mu pověděla o lazebníkovi, pro něj nebyly žádnou novinou, a tak je poslouchal bez většího zájmu. Zajímal ho pouze, kde starý mistr nože bydlí. A kromě všech těch směšných zvěstí, polopравd a přehánění mu toho hostinská prozradila dost, aby následujícího rána našel cestu. Tam vykoná, kvůli čemu sem opravdu přijel. Bude to muset udělat časně, ale zase ne příliš. Bylo důležité, aby od chvíle, kdy provede, co si naplánoval, do okamžiku, kdy jeho loď opustí město, neuplynulo příliš mnoho času.

Ležel v pronajatém pokoji a prsty mu klouzaly po růženci, zatímco rozjímal nad sedmi radostmi Panny Marie a polohlasně odříkával modlitby Otčenáš, Zdrávas Maria a Sláva Otci. V hostinci postaveném z roubených trámů táhlo. Podzim do Bergenu přinesl chladné noci a všemi spárami dovnitř pronikal noční chlad. Čekala ho bezezná noc.

Než zakokrhal první kohout, procházel už ulicemi Bergenu. Drnové střechy pokryla bílá vrstva jinovatky a louže, které po sobě zanechal včerejší déšť, se potáhly ledem. Přitáhl si kutnu těsně k tělu a vydal se vpřed podle instrukcí, jež se včera dozvěděl od hostinské. Ukázalo se, že nelhaly.

Když dorazil na místo a otevřel dveře do tmavé místnosti, kde se lazebník staral o své zákazníky, byl už známý mistr na nohou a brousil své nože. Bylo brzy ráno. Zatím ještě nikdo nepřišel, aby si nechal přistříhnout vlasy, vypil si sklenici piva nebo protlachel dopoledne, jak bylo na takových místech zvykem. Mnich vešel dovnitř, kápi si ale z hlavy nestáhl.

„Myslím, že jsi vstoupil do špatné místnosti,“ řekl lazebník. „Tady se nedělá nic zadarmo a obávám se, že moje spížírna zeje prázdnotou.“

Žebravý mnich ho chvíli pozoroval zpod kápě. Lazebník ho nepoznal. To se asi dalo čekat. Uplynula řada lét a zim, už dávno není kluk.

„Nepřišel jsem se najíst ani se nechat ostříhat,“ odvětil mnich.

Lazebník odložil nůž, který právě brousil, na stolek k sadě ostatních nožů určených pro různé účely. Uměl to s těmi noži jako nikdo jiný. I když teď jimi nejspíš pouze zastříhával vousy a vyřezával vředy. Čas od času ho možná zavolali do přístavu, aby nějakému námořníkovi amputoval snětí napadenou nohu. Doba velkých činů pominula. Kdysi, předtím než se stáhl do tohoto osamoceného města na konci světa, působil v Padově jako pomocník mistra Alessandra. Jeho zručné ruce přispěly k řadě objevů, které o lidském těle velký mistr učinil. Tajně trávili noci sehnutí nad páchnoucími ostatky zločinců, lazebník s noži, mistr s pergamenem a psacím náčiním. Když byl mnich malý chlapec, lehával pod lavicí, na níž spočívalo tělo, a poslouchal a nasá-

val pachy, dokud neusnul a lazebník ho neodnesl do postele. Pohled na nože v něm vyvolal vzpomínky na dětství. Na vůni dřeva a právě nabroušených nožů, které téměř přebíjel zápach hniјících lidských těl.

„Jestli jsi nepřišel kvůli jídlu, tak kvůli něčemu jinému,“ podotkl lazebník.

„To je pravda,“ potvrdil mnich a přiskočil. Jeho pěst dopadla, kam měla, a lazebník se skácel k zemi. V ten okamžik si mnich stáhl kápi, aby ranní světlo pronikající otvorem ve zdi dopadlo na jeho obličej. Lazebník na něj upřel zmatený pohled.

„Bože, slituj se nade mnou. To jsi ty.“

„Obávám se, že takový zkažený bezvěrec jako ty se našeho Pána dovolává příliš pozdě,“ řekl mnich.

„Vrátil ses z pekla. Proč jsi přišel?“ Znělo to spíš jako prosba než otázka.

„Přišel jsem pro tvoje nože,“ odpověděl mnich. „Lepší se nenajdou v celém křesťanském světě.“

Richmond, srpen 2010

Říká se, že život někdy připomíná horskou dráhu. Na začátku se vozíky skřípavě vlečou nahoru. Potom už to jde víceméně z kopce. Tak alespoň vypadal život Efrahima Bonda. Vlastně už dlouho čekal na konec, ale vozíky horské dráhy se trochu zasekly v poslední rozvrzané zákrutě před výstupem.

Jak dlouho už v muzeu pracuje? Určitě déle než dvacet let. Nastoupil sem, když byl ještě ženatý, a stále si pamatoval, jak vypadají jeho děti. Kdysi byl slibným studentem literatury, zbloudil ale v dizertační práci o Hermanu Melvillovi, kterou nikdy nedokončil, čert vem tu bílou velrybu, a skončil proto coby mnohem méně slibný spisovatel. Po ukončení vysoké školy vydal v průběhu deseti let dvě beznadějně sbírky básní, na které už všichni, včetně jeho, zapomněli, oženil se a zplodil dvě děti. Hezké děti. Vyrostli z nich dobří lidé. Lepší než on. Kontakt s nimi ztratil už dávno.

Poté co praštil s psaním, získal místo učitele na jedné katolické škole v Richmondu ve Virginii, žáci mu ale k srdci nepřirostli. A tak

vyzkoušel různá zaměstnání, až skončil v muzeu. A pak ho opustila žena a on pořád seděl v téhle zaprášené kanceláři, která se uklízí pouze jednou týdně, a to se jenom vytře podlaha. Obklopovaly ho staré knihy. Většinou se díval z okna. Někdy přšelo, jindy svítilo slunce a v kanceláři pak bylo nesnesitelné vedro. Netušil, co se to s klimatické děje. Rozhodně nefungovala tak, jak by měla, nenamáhal se ale zjistit, v čem to vězí. Dlouho očekával, že to skončí právě takhle. Až doteď. Konečně přišel na něco velkého. Získal zdarma lístek na novou jízdu na horské dráze.

Až dosud věděl Efrahim Bond o Norsku jedinou věc, a sice že tam leží městečko jménem Horten a v tomhle městečku na konci světa se v sedmdesátých letech konal každý rok rockový festival. A tam kdysi, snad v roce 1978?, drkotal zuby Bob Marley a zpíval svoje tropické písně. Byl deštivý chladný letní den, jak je zřejmě v Norsku poměrně obvyklé. Bond si představoval, že se takový den asi podobá podzimnímu ránu ve Virginii, kdy je vzduch výjimečně průzračný a obličej zkrápějí studené kapky deště.

O deštivém počasí v Hortenu slyšel jenom proto, že kdysi Marleyho docela hodně poslouchal, dost na to, aby si o něm něco přečetl a pamatoval si, že si známý zpěvák reggae v jednom časopise stěžoval na počasí a chladno uprostřed léta. Efrahim Bond si nevybavoval, že by o tom koncertu v Hortenu psali ještě jinde, Marleyho stížnosti na počasí se objevily pouze v tomhle časopisu, jehož jméno si nepamatoval. Nikdy samozřejmě nečetl články, které o tom vyšly norsky.

Jednou se dal do řeči s jedním návštěvníkem muzea, čas od času to dělával ještě v dobách, kdy práci v muzeu bral jako krok správným směrem a ne jako konečnou stanici kariéry i života. Návštěvník, Nor neprojevující o muzeum příliš velký zájem – dotáhla ho tam jeho in-

telektuálnější, pohlednější a společenštější žena, která s ním zaručeně nezůstala do konce života –, na zmiňovaném koncertu byl a pověděl mu, že nějaká organizace, která se jmenovala Rudá mládež nebo tak nějak, rozdávala letáky, v kterých Marleyho kritizovala a obviňovala ho z třídní zrady. Domnívali se, že jeho v té době nejnovější album, nejspíš se jednalo o album *Kaya*, postrádá revoluční zápal a že se největší hrdina třetího světa nechal zkorumpovat. Tihle mladí radikálové ovšem nezaregistrovali, že *Kaya* obsahuje několik písní, které Bob Marley napsal a nahrál už před deseti lety. V Marleyho písních se vždycky střídala vzpoura a smíření.

Tahle historka shrnovala vše, co o Norsku a o Norech věděl, a moc mu toho neprozrazovala. Před několika měsíci ale jeho zájem o tuhle protáhlou studenou zemi nečekaně vzrostl. Především se obeznámil s určitými stránkami norské kriminality. Počet vražd v zemi byl tak nízký, že by člověk skoro uvěřil, že je státem regulovaný, že se v Norsku věnují jakési sociálně demokratické, centrálně řízené kriminalitě. Za nejzajímavější ovšem považoval, že na rozdíl od ostatních západních zemí mělo Norsko pouze jednoho sériového vraha. Jednalo se o melancholického ošetřovatele vybaveného přehnaným soucitem a injekcemi naplněnými jedem kurare.

To ale platilo jen doteď. Až předloží výsledky své několikaměsíční práce, získá poklidné Norsko dalšího, mnohem krvavějšího sériového vraha. Vlastně ho mělo už dlouho, aniž se o tom vědělo. Důkazy ležely na stole před ním. Nejen vrahovo přiznání ke všem vraždám, ale pravděpodobně i organický materiál nejméně z jedné oběti. Jak se tohle všechno ocitlo u něho v muzeu v Richmondu ve státě Virginia, by bylo na dlouhé povídání, k potvrzení jeho teorie už však zbývalo jen pár laboratorních testů.

Přejel konečky prstů po drsném materiálu, na kterém byla přiznání zapsána. Tu změř se mu podařilo rozluštit, přestože autor navrstvil jeden krvavý popis na druhý.

Někdo zaklepal na dveře. S nejasným pocitem viny rychle otevřel vrchní zásuvku psacího stolu a strčil doznání k vraždám dovnitř, jako by je sám sepsal. Zavřel zásuvku a zahlaholil:

„Vstupte!“

Doufal, že vejde poslíček z univerzity s výsledky objednaných testů, ve dveřích se ale objevil někdo jiný. Nejdřív toho člověka nepoznal. Když mu došlo, o koho jde, uvědomil si, že ho osobně nikdy neviděl, pouze na fotografiích. Na nich se jeho host tvářil přátelsky. Že tady se o žádnou přátelskou návštěvu nejedná, pochopil okamžitě. Takhle návštěva byla to poslední, co si teď přál.

„Takže tady střežíš svůj velký objev,“ pronesl host s nečekaně slabým přízvukem.

Efrahim Bond sebou trhl. Jak se přichozí o jeho objevu dozvěděl? Jak je to možné? Najednou si připadal jako strašný nešika. Podle plánu si to měli nechat pro sebe. Jak jen mohli být tak neopatrní? Zároveň mu bylo jasné, že tohle jsou jen takové řeči. Tohle s ním ten člověk probírat nepřišel. Ve skutečnosti s ním dotyčný nehodlal probírat vůbec nic, to pochopil při pohledu na páčidlo v jeho ruce.

Jeho kancelář se mu nikdy nelíbila. Byla příliš malá. Psací stůl a dveře se nacházely u sebe tak blízko, že nohy stolu neustále posouvaly perský kobereček, který měl místnosti dodávat určitou noblesu, místo toho se však před dveřmi shrnoval, takže o něj Efrahim Bond při vcházení a vycházení věčně zakopával. Seděl tak blízko dveří, že ten, kdo stál na prahu, téměř přepadával přes jeho psací stůl. Jinak řečeno, od přichozího ho dělil pouze jeden krok a jedno dobře mířené

máchnutí páčidlem. Pokud samozřejmě dotyčný nezakopne o koberec.

„Dovolil jsem si za tebe zavřít muzeum. Po návštěvnicích ani vidu, tak jsem si řekl, že ti dopřeju trochu klidu na práci.“ Příchozí mluvil uvolněně. Byl neformálně oblečený, měl na sobě světlý vlněný svetr s věčkovým výstřihem, široké sportovní kalhoty a mokasíny.

„Klid na práci,“ zopakoval Bond tupě. Vrhł pohled na nůž na dopisy, který před ním ležel na stole ve stojánku na psací pera. Odhadoval, jaká vzdálenost ho dělí od jeho pravé ruky. Kolik setin vteřiny zabere, než ho páčidlo poprvé zasáhne? Stihne popadnout ocelový dopisní nůž ostrý jako bajonet a útok jím odrazit? Možná když bude naslepo bodat, usměje se na něj štěstí? Možná vyvázne?

Nikdy nebyl odvážný. Nikdy si nedovedl představit, že by někoho napadl, natož aby se pokusil odzbrojit či dokonce zabít někoho, kdo zaútočil na něj. Došlo mu ale, že to je jeho jediná šance. Nebyla to otázka odvahy, neměl zkrátka na výběr. V případě Melvillovy *Bílé velryby*, jeho spisovatelské kariéry, ženy a dětí mohl prokázat odvahu a sílu. Existovala různá východiska. I když nebyla dobrá, to věděl. Jednalo se o rozhodnutí člověka, který se vzdal, který se nikdy neodvážil riskovat a bál se protivenství. S tím ale dokázal žít. Teď ovšem žádné východisko neexistovalo. Stál před jednoznačnou volbou: jednat, nebo zemřít.

Nezareagoval však dostatečně rychle. Na zlomek vteřiny zaváhal. Pomyslel na euforii, kterou pociťoval poslední měsíc, jak nedočkavě toužil zveřejnit svůj objev, hovořit s tiskem, napsat knihu a vydat ji jak v angličtině, tak v norštině, účastnit se hostovských přednášek a seminářů. Konečně by se všechno změnilo. Dokonce si pohrával s myšlenkou, že by zavolal jednomu ze svých dětí a všechno mu pověděl,

než se to roznese. Měl Billovo číslo napsané v adresáři vedle stojánku na pera.

Chňapl po noži na dopisy. Domníval se, že to provedl bleskurychle. Nebyl ale dost rychlý. Ve stejném okamžiku máchl příchozí páčidlem, s naprostým klidem a soustředěním, jakým se vyznačují hráči baseballu na zpomalených záběrech z televizních přenosů. Úder však Efrahima Bonda nezasáhl. To ani nebylo v úmyslu. Páčidlo trefilo stojánek na pera přesně dva centimetry od špiček jeho prstů. Pera a nůž na dopisy narazily vpravo od něj do knihovničky, těsně pod místo, kde s menší výpomocí před několika měsíci učinil svůj velký objev. Mezi knihami stále zela mezera po svazku s podivnou koženou vazbou.

„Proč spěchat,“ podotkl návštěvník, jenž pořád držel v ruce páčidlo. „Máme spoustu času.“

Trondheim, září 2010

Vatten došel k názoru, že starý dřevěný dům v ulici Kirkegata v Trondheimu jako místo úpadku naprosto vyhovuje, a tak se rozhodl zůstat, přestože mu lidé pravidelně doporučovali, aby se přestěhoval a získal tak od toho všeho odstup. Nevyužíval už všechny místnosti v domě. Z chodby se vcházelo rovnou do kuchyně, odtamtud pak do ložnice a koupelny v přízemí. Ostatní pokoje v dolní části domu mu sloužily pouze jako skladiště novin a knih. Do prvního patra nevšel několik měsíců, nebo už celý rok? Stěží si vybavoval, jak to tam nahoře vypadá. Když se sem nastěhovali, jeden architekt, kterého znal ze školy v Hortenu, mu pomohl celé horní patro přebudovat. Vedli debaty o dispozici místností, o oknech a o světle, řadu z nich si pamatoval skoro slovo od slova. Stejně přesně si pamatoval pracovní nákresy a to, jak se dohadovali o detailech, třeba o lištách a dveřích od skříní. Do paměti se mu vrylo dokonce i to, jakou barvu měly skvrny, kterými si postříkal staré tepláky z doby studií, když sám dodělával poslední úpravy poté, co přetáhli rozpočet na rekonstrukci. Tím to ale končilo. To, jak pokoje

nakonec vypadaly, obrazy na stěnách, lego rozsypané po zemi, výhled na katedrálu, který rozhodně museli využít, dalekohled na pozorování hvězd střešním okýnkem, vánoční stromky, které se každý rok objevovaly a zase mizely, pokaděné plínky, zvratky, pohlazení a výčitky, zkrátka život, který tam nahoře vedli, obestírala naprostá tma.

Teď seděl v kuchyni a opíral se lokty o stůl. Zahříval si poránu ztuhlé ruce o hrnek kávy a přitom se díval na mrtvou mouchu na okenním parapetu. Křídly přestala třepotat někdy po třetím hrnku. Nalil si čtvrtý a dál seděl a pozoroval nehybný hmyz. Dopil, opatrně mouchu sebral a vyhodil ji do koše. Bylo skoro devět. Nejvyšší čas vyrazit.

Což bez výjimky znamenalo vyrazit do Gunnerusovy knihovny. Nebýval jinde než doma nebo v práci. Pokud se tedy zrovna na kole nepřemísťoval mezi těmito dvěma místy, a v tom případě jel vždycky stejnou cestou, jestliže se ovšem nezastavil nakoupit v Bunnprisu u mostu Bakke bro. Kdyby ho na to někdo upozornil, například nějaký kolega, možná by se ohradil, že v neděli chodívá na procházku. Někdy přes Marinen a pak dál podél řeky Nidelvy, jindy k pevnosti a třeba až nahoru na vršek Kuhaugen, tak jak to dělávali před třemi čtyřmi roky (nebo je to už pět let?), kdy ještě byli tři. A rozhodně by nelhal. V neděli chodíval na procházku.

Pršelo, dřevěné domy v ulici Kirkegata se mokře leskly. Byla sobota a do centra proudila spousta lidí a deštníků. Vatten sjel ulicí Asylgata opatrně, protože na podzim mohlo být na studených mokrých ulicích kluzko. Když si kolo kupoval, stálo zhruba tři až čtyři měsíční platy, řada lidí by ho označila za výstavní kousek. Teď ale vůbec nevypadalo k světu. Nechal ho žalostně zchátrat. Pustila se do něj rez, mělo povolené brzdy, díry v sedle a nepůvodní pláště.

Poté co se bezpečně ocitl dole ve čtvrti Bakklandet, zrychlil. Pokud zrovna poblíž nebyli lidé, projížděl schválně loužemi, až voda stříkala na obě strany. Namočil si tak spodní lemy nohavic, přes které měl natažené nepromokavé kalhoty, a obvykle necitlivá lýtka ho začala trochu štípat. Tyhle nenápadné projevy dětinskosti v něm ovšem rozhodně nevyvolávaly pocit rozpustilosti nebo rozjařenosti, jenom se díky nim cítil trochu naživu, jako by nějaká část jeho nitra stále neztratila kontakt s okolním světem.

Katedrála byla šedivější než její vlastní stín, v dešti připomínala obrovský náhrobek. Při pohledu na ni zapomněl na jakékoli pomyšlení, že by v jeho osmatřicetiletém těle přece jen mohlo zbývat trochu života. Měl katedrálu rád, vypadala ale tak zatraceně ponuře, že se na ni málokdy podíval, jenom na kole šlapal jejím stínem, zadýchaný a soustředěný. Možná to trochu přeháněl, někdy se ho ale zmocňoval dojem, že právě stín trondheimské katedrály ho každé ráno naladí na pracovní den.

Nejraději měl sobotu. Ne, vlastně neděli, to ale nebyl pracovní den, v neděli měl po návratu z procházky celou knihovnu pro sebe. Sobota byla jeho nejoblíbenější pracovní den, protože byla pracovní jen zčásti, šlo o takový přechodový den, méně studentů, méně otázek, méně kolegů v práci, kanceláře obvykle zely prázdnotou a do knihovni věže nikdo nechodil. Pokud chtěl, mohl si tam celou sobotu v klidu číst. Což se někdy stávalo. Právě tohle měl asi na sobotě nejraději. Protože v sobotu vlastně nepracoval. Jenom se v knihovně zastavil a dělal si, co chtěl. Někdy tam seděl hodinu dvě. Zpravidla, a stále častěji, se to protáhlo na řadu hodin. Nechal do posledního patra knihovni věže umístit neskutečně pohodlné křeslo. Občas v něm strávil noc.

Projel parkovištěm u vysoké školy a dál mezi Univerzitním muzeem a Suhmovou budovou, kde se nacházela expozice věnovaná středově-

ku, a naskytl se mu nejlepší pohled na Gunnerusovu knihovnu. Hrdě se před ním tyčila knihovní věž. Deskové obložení barvy rzi mělo z dálky nejspíš připomínat vazby knih z telecí kůže, problém ale spočíval v tom, že z odstupu se na knihovnu nikdo nedíval, jelikož se tísnila mezi dalšími budovami. Zblízka obložení budilo spíše dojem zrušené a zrezivělé dílny. Dýchal z toho nepříjemný pocit zániku, úpadku a ztracení, který knihovně paradoxně dodával odpovídající důstojnost. Jako by člověk už při pohledu zvenku tušil tíhu všech knih uvnitř. Zdálo se, že se věž každý den propadá o několik milimetrů hlouběji do země. Za sto let pravděpodobně skončí pod zemí celá a nikdo z těch, kdo pracují uvnitř, si toho ani nevšimne. Zbytek budovy tvořila kombinace desek a skla a právě to Gunnerusově knihovně dodávalo její charakter, ta zvláštní kombinace lehkosti a tíže, věkovitosti a mládí.

Zaparkoval kolo před knihovnou. Zamknul ho dvěma zámky, zkontroloval je a zamířil dovnitř. Za přepážkou seděla Veronika, studentka archeologie v magisterském studiu. Usmála se na něj. Odpověď kývnutím. Když otvíral dveře do administrativní části budovy, napadlo ho, že se měl taky usmát. Znal však svou pověst natolik dobře, aby věděl, že to, jestli se usměje nebo ne, nehraje velkou roli.

Ve stísněné šatně, kterou v podstatě tvořil jen věšák v chodbě před kanceláři knihovníků, si svlékl nepromokavé kalhoty a bundu. Dbal na to, aby je nepověsil příliš blízko sebe a aby se rukávy a nohavice nepřekroutily, jinak se v záhybech držely kapky vody a oblečení pak neuschlo dostatečně rychle a zatuchlo. Dal si načas. Před dveřmi do kanceláře se obrátil a vrátil se, aby se přesvědčil, jestli si neohrnul rukávy na nepromokavé bundě. Občas to dělal, protože byly moc dlouhé. A právě v těch záhybech se držela voda. Dnes je však neohrnul. Tak to ostatně bylo nejlepší.

Kancelářské křídlo se skládalo z chodby se třemi nevelkými kanceláři po obou stranách. Na konci chodby se nacházela rozlehlá místnost s béžovými pytlavinovými tapetami na stěnách a ohavným zeleným linoleem na podlaze, které pořád vypadalo špinavě, přestože se tam vytíralo každý den. Uprostřed místnosti trůnil masivní stůl s kovovými nohama, málokdo ho někdy použil k něčemu jinému než k odložení knih nebo hrnku kávy. Odtud vedly dveře do dalších pěti kanceláří. Do větších a světlejších, s vyššími okny. Šesté dveře byly z oceli a opatřené dvěma zámky na číselný kód. Dveře do trezoru, kde se nacházely nejvzácnější knihy ve vlastnictví knihovny, fragmenty středověkých pergamenů z telecí kůže, modlitební knihy, první vydání děl Tycha Braha, Descartese, Holberga a Newtona a tak dále. Předměty za miliony.

Vattenova kancelář vybavená kontrolním panelem, monitory a sledovacím zařízením ležela na konci chodby, tedy před velkou místností. Zastavil se a naslouchal. Myslel si, že je v kancelářském křídle sám, ale teď někoho zaslechl v místnosti úplně vzadu. V duchu zanačoval. Pak udělal krok k místu, odkud se zvuky ozývaly, zastavil se přede dveřmi a poškrábal se na nose. Zhluboka se nadechl, jako by se chystal ponořit, a vešel dovnitř.

Za stolem stála zhruba pětadvacetiletá žena s kudrnatými blond vlasy, zelenýma očima a sotva postřehnutelnými pihami. Měla na sobě tmavě zelené šaty s mexickými vzory na ramenou. V jedné ruce držela hrnek s horkou kávou, nebo možná s čajem, a druhou listovala v knize, která spočívala na stole před ní. Když Vatten vstoupil, vzhledla a usmála se na něj nebezpečně chytrými očima.

Pohodil hlavou, pousmál se a zvedl ruku, kterou jí chtěl podat, ale která nějakým způsobem skončila v jeho vlasech. Chvilí stál a uhla-

zoval si je. Měl bych něco říct, pomyslel si a zadíval se na ženu, která se stěží dala považovat za neodolatelnou krasavici. Kdyby se někdo zeptal tisícovky norských mužů, většina z nich by jen lhostejně pokrčila rameny. Pár jednotlivců by ale většině oponovalo a on mezi ně očividně patřil. Opravdu se mu líbila. Zřídka kdy se setkal s tak pronikavými zelenými očima. Měla kulatý obličej s bradou lehce do špičky. A k tomu ty pihy, jako by se nemohly rozhodnout, jestli chtějí být vidět, nebo ne. Musel něco říct, než bude celá situace ještě trapnější.

„Kdo jste?“ zeptal se.

Rozesmála se. Pravděpodobně si už dávno všimla jeho rozpaků a došlo jí, že ve skutečnosti není neotesanec. Takové věci ona vycítí, blesklo mu hlavou, a nebyl si úplně jistý, jestli se mu to zamlouvá.

„Siri,“ odpověděla rozesmátě, obešla stůl a podala mu ruku. „Siri Holmová.“

Rozsvítilo se mu.

„Vy jste ta nová, že ano?“ pronesl s náznakem úsměvu. „Byl jsem jen zvědavý. Do téhle části knihovny obvykle nikoho cizího nepouštíme, to už vám určitě někdo sdělil. Ale to jste tu sama? Nenastupujete náhodou až v pondělí?“

Pohlédla na něj naoko přísně.

„Doktor Vatten, předpokládám?“

„Ano. Jon Vatten, zodpovídám za bezpečnost.“ Byl na svou přezdívku tak zvyklý, že ho nijak nezarazilo, že ji vyslovil někdo cizí. Vatten napsal dizertační práci o Archimedovi, přesto v univerzitní knihovně pracoval jako obyčejný hlídač. Svou přezdívku považoval za projev respektu, soucitu a špetky místního humoru.

„Slyšela jsem o vás,“ řekla a vykroužlila na tváři úsměv, který nijak neprozrazoval, co o něm slyšela. „Vy nejste knihovník.“

Na to neodpověděl.

„Klidně mi říkejte Jone,“ vykoktal.

„Vypadáte jako knihovník. Nikdo z těch, které jsem tu potkala, nepřipomíná knihovníka tolik jako vy, což je legrační vzhledem k tomu, že knihovník nejste.“

Vattenovi se zatočila hlava. Očima hledal židli. U stolu uprostřed místnosti žádné židle nestály. Nikdy tam žádné nestály. Měl chuť odejít do své kanceláře a posadit se, ale to by nejdříve musel něco říct. Jinak by to působilo příliš příkře, dokonce i v jeho případě.

„A jak takový knihovník vlastně vypadá?“ zeptal se a přišlo mu, že zadržává.

„S vaším vzhledem to nesouvisí, spíš s tím, jak se pohybujete, jak si uhlažujete vlasy, vlastně ani přesně nevím.“

Zasmála se. Bylo to zvláštní, ale ten smích mu dal jasně najevo, ať nepřikládá jejím slovům váhu, že si s ním jen tak nezávazně povídá a že jsou pořád jenom dva cizí lidé, kteří se poprvé potkali. Ale-spoň dokud si nebudou přát, aby v tom bylo něco víc. Obdivoval její smích. Kdyby tak tohle uměl. Takové drobné mistrovské kousky ve společenském chování. Nikdy v tom však nebyl dobrý – ani teď, ani dříve.

Závrať a touha rychle odejít do své kanceláře trochu opadly.

„Neodpověděla jste mi,“ odvážil se poznamenat.

„A na co jste se ptal?“

Vtom se otevřely dveře jedné z kanceláří a poskytly mu odpověď na otázku, kterou hodlal zopakovat. Nebyla tu sama. Do místnosti vplula v celé své kráse Gunn Brita Dahleová, knihovnice, kterou měla Siri Holmová nahradit. Nechala si své zrzavé vlasy ostříhat? Něco na ní bylo jinak.

„Jé, ahoj, Jone,“ hlesla a stěží zvedla pohled upřený do nějakého katalogu. „Zasvěčuju Siri do jejích pracovních povinností. Musely jsme to udělat dnes, protože už jsem nastoupila na Rotvollu.“

„Jistě. Byl jsem zrovna na cestě do kanceláře,“ podotkl a ustoupil o krok. Otočil se a ucítil, jak ho Siri Holmová štouchla do ramene. Znovu se tlumeně zasmála a prohlásila:

„My se ještě uvidíme.“

Neodpověděl. Opustil místnost a zavřel za sebou dveře. Ve své kanceláři se rychle posadil na židli. Nevěděl přesně, co si o tom myslet. Pak si narovnal okraje nohavic, které měl stále lehce mokré po jízdě na kole.

U Trondheimského fjordu, 1528

Z lodi vystoupil na ostrově Hitra, do Trondheimu to pěšky bylo několik dní. Vyhovovalo mu to, na lodi se toho naseděl až dost a potřeboval si protáhnout nohy. Nejprve se vydal na druhou stranu ostrova, odkud se přívozem dostal na pevninu. Odtamtud bude moci jít do města podél fjordu. Rozhodně nikam nespěchal. Naopak plánoval, že si cestou udělá delší zastávku. Dny stráví v lese, nebude si hledat ubytování. Ne že by se bál, že se v těchto končinách nenajdou lidé, kteří by patřičně nepřijali šedého bratra. Luteránskému kacířství v téhle zemi holdovali převážně velmoži. Bohatí a mocní ho využívali k ospravedlnění vlastní chamtivosti. Věděl však, že většina místních se drží pravé víry. Ze všeho nejvíc teď ale potřeboval klid a pokoj, a to i od zdvořilých otázek dobrého hostitele. Pokud zrovna nebude putovat k městu v hloubi fjordu, bude se věnovat pouze a jedině práci.

Kůže musí být dokonalá. Zatím se mu nenaskytla příležitost, aby ji pořádně vyčinil. Nejdřív si zhotoví rám.

Prvního večera se utábořil na kopci s výhledem na černé moře, po němž připlul. Rozdělal oheň, aby se zahřál. V koženém vaku, který si koupil v Bergenu, ležely lazebníkové nože. Jeden z nich ve světle ohně uchopil a pečlivě si ho prohlédl. Představoval si ho v lazebníkových rukou. V těch mohutných a hrubých rukou, které přesto dovedly odvést tu nejjemnější práci. Rukama dělal všechno. Řezal, miloval, trestal. Žebravý mnich znal práci jeho rukou dobře. Věděl, jak hrubá je kůže na konečcích jeho prstů. Otcovské poplácání po rameni, náhodné pohlazení u pracovního stolu a Ďáblův pařát kolem krku. S těmi myšlenkami usnul.

Následujícího rána vzal nůž a zamířil do lesa najít čtyři vhodné větve na rám. Dal si načas a nakonec měl čtyři útlé a na danou roční dobu pružné větve z jasanu. Svázal je dohromady pevným konopným provazem, taktéž koupeným v Bergenu. Pak rám otestoval a zkusil ho ohnout a roztáhnout. Když byl spokojený, pustil se do napínání kůže.

Trondheim, září 2010

V nejvyšším patře knihovni věže stálo pohodlné křeslo. Nic přemrštěně drahého. Vatten ho koupil na bleším trhu. Při pozdějším prohlížení katalogů se zbožím došel k závěru, že šlo o nejlevnější model z obchodu s nábytkem Bohus. Křeslo bylo potažené imitací kůže, trochu moc kulaté a naducané, cenu za design by rozhodně nevyhrálo, zato ale bylo velmi pohodlné. Zastával názor, že každý, kdo se nestará o nepodstatné věci jako móda a styl, by tohle křeslo považoval za dobrou koupi.

Dalo se sklopit úplně dozadu jako křesla od firmy La-Z-Boy a samozřejmě mělo taky opěrku na nohy, která se automaticky vysunula, když se člověk za slastného pochrochtávání natáhl do horizontální polohy. Tímhle typem křesla by před pěti lety pohrdal z důvodů, na které si už nepamatoval, teď ho ovšem zbožňoval. Hlavní roli ale přesto hrálo místo, kde se křeslo nacházelo. Jen málo křesel se mohlo pochlubit lepším umístěním: mezi policemi plnými knih, fotek, not a starých tisků lidového čtení, v záplavě slov a názorů, pravd a lží, do-

dávajících místnosti život. Když tu usnul, pokaždé se mu zdály velmi podivné sny. Taky tu byl vysoký strop, to bylo neméně důležité. Vatten trpěl zvláštním typem klaustrofobie. Zdávalo se mu, že ho pohřbívají zaživa. Představoval si, že ho chybně prohlásí za mrtvého a pak ho pohrbí a nikdo si nevšimne, že je ve skutečnosti naživu. Ta představa měla původ v jedné skutečné události. Jednou se předávkoval prášky na spaní, skoro se mu zastavilo srdce. Přiblížil se smrti, ovšem pouze přiblížil. Fantazie o pohřbení zaživa se projevovala téměř fyzicky. Když se ho zmocnila, jako by téměř cítil ten nesnesitelný tlak na plících, pach vlhké hlíny, těsnou rakev, temnotu noci, ticho, které se nad ním přelévalo jako moře. Cítil tohle všechno a vzpomínal na vzduch a trávu nahoře. Tyhle představy ho obvykle přepadaly v stísněných, vydýchaných místnostech. Ve věži jimi nikdy netrpěl.

Ted' seděl nehnutě v křesle, nakloněný dopředu. Vzal si s sebou knihu, aby si udělal pár poznámek o Edgaru Allanu Poeovi. Zatím měl jen jednu stránku zápisků, které naškrábal v poslední době. Když se dočetl o něčem zajímavém nebo když ho napadlo něco, čemu se chtěl dál věnovat, obvykle si to zapsal. Ty poznámky sloužily pouze k tříbení jeho mozku. Když s nimi byl hotový, někdy je založil do desek, stávalo se však také, že je vyhodil. Nebyl si jistý, jestli jeho zápisky z posledních dní za něco stojí:

Pečlivým zkoumáním lidé v průběhu času dospěli k názoru, že Poeovu smrt způsobila jedna z následujících příčin: zánět mozkových blan, mozkový nádor, syfilis, cévní mozková příhoda, nedostatek jednoho či několika enzymů v těle, diabetes, nějaká méně obvyklá mozková choroba, alkoholismus, předávkování léky, nadužívání opia, cholera,

otrava rtutí, otrava olovem, otrava jiným těžkým kovem, sebevražda v důsledku deprese, srdeční choroba, to, že byl unesen, zdrogován a přinucen volit jednu konkrétní stranu ve volbách v roce 1849, nebo vzteklna. Příčina smrti dosud nebyla jednoznačně stanovena.

PS! Snad nestrávil příliš mnoho času přemítáním, na co jednou zemře. (Přestože část jeho díla vyvolává podezření, že ho právě takové myšlenky asi pronásledovaly.)

Chvíli si své poznámky prohlížel. Původně toho plánoval napsat víc. Zabýval se myšlenkou, že by o podivínském spisovateli Edgaru Allanu Poeovi napsal delší pojednání. S určitým pocitem rozhořčení pomyslel na fakt, že jeden z největších amerických spisovatelů zemřel chudý jako kostelní myš. Poeovy ostatky léta odpočívaly pod prostým náhrobkem s nápisem „č. 80“, teprve o několik desetiletí později se mu dostalo řádného pomníku. Odhaduje se, že první vydání jeho debutu *Tamerlán a jiné básně* má dnes hodnotu půl milionu amerických dolarů.

Text, který Vatten o Poeovi napsal, měl sloužit pouze pro jeho potřeby, aby takříkajíc prospěl svému literárnímu zažívání, přesto to ale chtěl zpracovat důkladně. Když teď však četl, co zatím sesmolil, nenapadalo ho nic smysluplného, co by doplnil. Přesto se rozhodl, že si zápisky ponechá, a tak stránku složil a strčil si ji do kapsy kalhot. Pak sklopil křeslo dozadu, natáhl si nohy a na místě usnul.

Dolů na svačinu sešel mnohem později než obvykle. Předpokládal, že najde hlavní budovu opuštěnou. Zavírací doba, v sobotu v 13.00, už dávno minula. Proto ho poněkud překvapilo, že se v kancelářském

křídle stále svítí, překvapilo a možná taky trochu potěšilo. Že by tu ještě byla?

Nejdřív se zastavil v kanceláři a znovu si přečetl poznámky o Poeovi. Pak zkontroloval bezpečnostní panel vedle psacího stolu a ujistil se, že se po zavírací době aktivovaly všechny alarmy. Prsty si prohrábl vlasy, které měl stále husté a nepoddajné, přestože se blížil čtyřicítce. A vlnité. I když většina lidí by podle jeho názoru asi řekla rozježené.

Potkal však někoho jiného než tu, kterou očekával a doufal, že uvidí. Z nějakého důvodu byla Gunn Brita Dahleová stále v práci a teď se na něj trochu zmateně dívala. V ruce držela lahev vína střední cenové kategorie. Vzpomněl si, že je to jeden ze tří dárků na rozloučenou, které dostala předchozí den při obědě.

„Ahoj, Jone,“ pozdravila, když vešel. „Balím si poslední věci.“ Pak se rozhlédla a s melancholickým úsměvem, napůl hraným a napůl opravdovým, si povzdechla. „Opustit to tu je těžší, než jsem čekala. Už několik hodin tu sedím a procházím staré papíry, vyklízím zásuvky a prohlížím si staré fotky. Přepadla mě strašná sentimentalita.“

„Taky nám tu budeš chybět,“ podotkl Jon Vatten a myslel to upřímně. Rozhodně proti ní nic neměl. Nikdy ho nevyváděl z míry ten její trochu halasný feminismus. Mluvila narovinu. Byli zhruba stejně staří.

„Nezdoláme tu lahev, než odejdu?“ navrhla. „Jens a děti jsou na chatě a nevidím žádný důvod, proč bych v sobotu večer měla sedět doma a o samotě se opíjet.“

„Řekl bych, že vydrží zavřené,“ odpověděl Vatten suše.

„Pravda. Ty nepiješ.“

„Velmi zřídka.“

„Takže nejsi úplný abstinent?“

„Nejsem věřící ani bývalý alkoholik, jestli narážíš na tohle.“

Zasmála se. Pomyslel si, že se moc často nestávalo, aby se takhle zastavili a povídali si, a že se Gunn Brita docela hezky směje. Možná právě díky tomu jejímu smíchu se trochu otevřel.

„S alkoholem ale problém mám.“

„Aha?“

„Trpím tím, co by se dalo nazvat přecitlivělost na alkohol. Po jedné skleničce jsem zpitý pod obraz.“

„Opravdu?“

„Nevymýšlím si. Dokonce jsem se nedávno dočetl, že Edgar Allan Poe možná trpěl stejným problémem,“ pronesl potěšený faktem, že mu nedávno nabyté znalosti o Poeovi přišly nečekaně k užitku.

„Takže mistr hrůzy nepil tolik, jak se o něm tvrdí? Jenom se prostě rychle opil?“

Vatten se na ni zaujatě podíval.

„Víš toho o Poeovi hodně?“ zeptal se.

„Navštívila jsem i Poeovo muzeum v Richmondu. Letos na jaře.“

To Vattena překvapilo. Matně si vybavoval, že si Gunn Brita někdy na jaře vzala volno kvůli cestě do USA, netušil však, že byla ve Virginii, a už vůbec ne, že navštívila Muzeum Edgara Allana Poea. Zarážilo ho, jak málo se bavili o osobních věcech. Vždyť v létě byl v USA i on. První dovolená od doby, kdy se *to* stalo, a nezeptal se jí ani na jedinou radu ohledně cesty.

„V tom případě toho o Poeovi určitě víš tolik co já. Tvrzení o Poeově alkoholismu pochází bezpochyby od jeho nejhoršího přítele, jistého Rufuse Griswolda.“

„Rufuse Griswolda?“

„Já vím, zní to jak vymyšlené jméno, pseudonym nebo něco takového. Ale Rufus Griswold byl, bohužel pro Poeovu pověst, skutečný. Pracoval jako redaktor a literární agent v polovině devatenáctého století, v době prvního rozkvětu americké literatury, kdy se pamflety, noviny a časopisy objevovaly a zase mizely, a chudáci spisovatelé často museli přecházet z jedné redakce do druhé. Byla to doba literárních soutěží, románů na pokračování a lidového čtení, šlo o takovou tištěnou obdobu dnešních blogů.“ Vatten chvíli hodnotil svůj poslední výrok a došel k názoru, že zní trochu vyumělkovaně, pak opět spustil: „Griswold nahradil Poea v roce 1843 na místě redaktora *Graham's Magazine* ve Filadelfii. Neví se proč, ale Griswold svého předchůdce nemohl vystát, nejspíš proto, že Poe byl mnohem lepší redaktor, než jakým se on kdy mohl stát. Griswold se mimo jiné proslavil tím, že odmítl Poeovu nejznámější báseň *Havran*, která později vyšla v *Evening Mirror*.“

Vatten cítil, že mu hoří tváře. Četl o Poeovi s velkým zájmem, ovšem teprve nyní, když se mu naskytla příležitost o něm mluvit, mu došlo, jak ho to téma zaujalo, jako by se ho týkalo osobně.

„Ještě nechvalněji je Griswold proslulý tím, že po Poeově smrti vystupoval jako jeho agent. Jako první nechal vytisknout souborné vydání Poeova díla a korunu tomu nasadil, když jako předmluvu k vydání napsal urážlivý nekrolog. Spisovatele v něm představil jako šíleného, zdrogovaného mizantropa a alkoholika. Tady je řeč o na prostém zničení něčí pověsti.“

„Nebyl to zrovna příjemný chlapík, tenhle pan Griswold.“

„Nejspíš ne. Nejsmutnější na tom ale je, že tahle stručná krutá biografie, částečně založená na zfalšovaných dopisech, jak se později ukázalo, se velmi dlouho udržela jako Poeův oficiální obraz. Prokreslenějšího

zobrazení se dočkal až ve dvacátém století. Spousta Griswoldových názorů a tvrzení o Poeovi se ale udržela až dodnes, například přesvědčení, že byl Poe nevyhlášený alkoholik.“

„Takže nebyl?“ Zatímco Vatten mluvil, sáhla do kabelky pro malý otvůrkač a lahev vína otevřela. Pak odběhla do své kanceláře, a tak v přednášce pokračoval trochu hlasitěji, aby ho slyšela.

„Nemůžu nic tvrdit zaručeně. Vyloučit se to nedá, badatelé si tím už ovšem nejsou tak jistí. Poeův kamarád z mokré čtvrti Thomas Maine Reid sice připouští, že alkohol někdy tekl proudem, také ale na jednom místě prohlašuje, že Poe nebyl na alkoholu závislý a zřídka kdy toho vypil opravdu hodně. Řada lidí se dnes domnívá, že se Poe opíjel pouze v hodně těžkých obdobích, a existují svědectví, že dokázal zůstat střizlivý i několik měsíců. Díky téhle diskuzi jsem narazil na názor jednoho odborníka, podle něhož byl Poe přehnaně citlivý na alkohol.“

„Takže máte něco společného?“ Vrátila se z kanceláře s dvěma hrnký. Na jednom stálo „Nejlepší máma na světě“, na druhém nápis „Vodní lyžování Fosen“ provázel obrázek vysoké štíhlé ženy elegantně zdolávající vlny na jedné lyži. Nechápal, jak tenhle hrnek skončil v jejím vlastnictví.

„Kdy jsi zjistil, že jsi přecitlivělý na alkohol?“

„Přišlo to postupně. Opravdové problémy nastaly, až když jsem začal studovat. Jazyk se mi motal už po jednom pátečním pivu.“

„A kdy jsi pil naposledy?“

„To už pár let bude. Asi před...“ Vatten se zarazil, ale její pohled ho utvrdil v tom, že si zbytek věty domyslela.

„Jak tedy víš, jestli alkohol pořád špatně snášíš?“

„Vlastně nevím,“ odpověděl a znovu na ty dva hrnky vrhl skeptický pohled. „Nezkoušel jsem to.“

„Teď to můžeš bezpečně otestovat. Jestli budeš po jednom hrnku namol, slibuju, že tě doprovodím domů a uložím do postele. Zítra máš přece volno.“

„No, vlastně proč ne?“ odtušil Vatten, vzal si od ní hrnek s nápisem „Nejlepší máma na světě“ a pozvedl ho k přípitku. Nedělal si žádné iluze o tom, že je to dobrý nápad.

Richmond, srpen 2010

Uklízečka v Muzeu Edgara Allana Poea měla čtyři různé práce, patřila mezi dřívce bez vzdělání, kteří se z několika ubohých platů snaží dát dohromady cosi připomínající slušný příjem. Do muzea dorazila ve tři v noci. Jako vždy odemkla dveře do takzvaného Starého kamenného domu, okamžitě se ale pozastavila nad tím, že se v několika vitrínách svítí. Na noc se vždycky zhasínaly. Taky si ovšem všimla, že se kurátor posledních pár týdnů chová nezvykle roztržitě. Ráno při příchodu do práce často působil vyloženě duchem nepřítomný, jako by skrýval nějaké tajemství, které ho úplně pohlcovalo. Nijak jí nevadilo, že je ponořený do vlastních myšlenek, protože vždycky spěchala do další práce a neměla čas se vybavovat. Zároveň ale o toho opatrného starého muže měla obavy. Některá tajemství člověka tíží. A teď se začal dopouštět chyb a zapomněl večer zhasnout světlo ve vitrínách. Brzy zapomene i zamknout dveře, pomyslela si, a ona jednoho rána najde dveře do Starého kamenného domu otevřené a na podlaze bude spát nějaký bezdomovec.

Vytréla v Kamenném domě a Domě vzpomínek, kde se taky svítilo, a celou dobu byla přesvědčená, že s Efrahimem Bondem to jde opravdu z kopce. Tak jako pokaždé, když dokončila první dvě budovy, si i tentokrát zapálila cigaretu v Začarované zahradě vytvořené podle modelu inspirovaného Poeovou básní *Někomu v ráji* a pak pokračovala v práci. Když se toho časného rána posadila na jednu z kamenných laviček u fontány, zaregistrovala něco ve stínu u Poeova pomníku na konci zahrady. Podstavec vypadal mnohem mohutněji než obvykle, jako by ho někdo čímsi obložil. Vstala a popošla blíž, a vtom uviděla, o co se jedná. Mramorová hlava Edgara Allana Poea se bělala jako nikdy předtím a spisovatel se usmíval přesně tak křivě, jak měl. Hlava však nespočívala na půldruhého metru vysokém podstavci z červených cihel. Spisovatel získal nové tělo. Zkrvavené tělo bez kůže, s odhalenými šlachami, svaly a cévami. Uklízečka v dospělosti neotevřela jedinou knihu, pracovala tu však dost dlouho na to, aby o muži, jemuž bylo muzeum věnováno, ledacos pochytila, a okamžitě ji napadlo, že tahle scéna je jako vystřižená z jednoho z Poeových děl. Nevšimla si, že na kalhotách mrtvoly stažené z kůže visí na opasku průkazka jejího šéfa.

Rozeběhla se ke kancelářím, které se nacházely v budově s expozicemi, jako by jí za patami hořelo. Neměla vlastní telefon. Lidé jako ona šetří, kde se dá. A tak popadla telefon v šéfově kanceláři a vytočila číslo na policii. Chvilí trvalo, než to někdo zvedl, a tak zaregistrovala, že psací stůl je celý od krve. Pak spatřila hlavu v odpadkovém koši. Kurátor Efrahim Bond na ni zíral opuchlými očima. Tvářil se ještě smutněji než obvykle.

Ze sluchátka se ozval něčí hlas. Jediné odpovědi, které se dočkal, byl křik.

Trondheim, září 2010

Vatten otevřel oči a civěl na známou zářivku. Správce ji na jeho žádost před několika dny vyměnil, protože blikala a jeho to rušilo při čtení. Visela vzadu mezi dvěma řadami polic, přímo nad jeho křeslem. Do téhle části knihovny věže nedopadalo žádné denní světlo. Poprvé v životě ho takhle zářivka vyloženě štvala. Znovu oči zavřel a cítil, jak mu bolestivě buší v hlavě, jako by mu srdce tepalo padesátkrát silněji než obvykle a s tou intenzitou mu pumpovalo krev až do těch nejtenčích cév v mozku. Mezi jednotlivými tepy se mu v hlavě vynořovaly nejasné vzpomínky. Vybavoval si, že vzal zavděk velkým hrnkem ne zrovna levného červeného vína ze Španělska. Pamatoval si, že ho vypil, zatímco s Gunn Britou pokračovali v rozhovoru o Edgaru Allanu Poeovi. Potom začali probírat výjimečné knihy, které knihovna vlastní.

Gunn Brita se překvapivě dlouze rozpovídala o díle napsaném farářem Johannesem, takzvané *Johannesově knize*. Jednalo se o podivný rukopis pocházející z šestnáctého století, napsaný na pergamen farářem, který působil na Fosenu a před reformací byl františkánským mnichem. *Johannesova kniha* patřila mezi největší poklady Gunnerusovy knihovny. Společně s deníkem Absalona Pederssøna Beyera představovala jeden z nejdůležitějších historických pramenů o Norsku v době těsně po reformaci. Jednalo se však o mnohem podivnější a záhadnější dílo, než byl Beyerův deník. Ten systematicky sepsal učenec s myšlenkou na čtenáře, zato *Johannesova kniha* byla nepřístupná a kryptická a plná nepochopitelných odkazů. Byla nepochybně určena pouze pro farářovy oči a některé pasáže mohly vzbuzovat pochyby o tom, zda měl majitel těchto očí všech pět pohromadě. V jednom ohledu se však *Johannesova kniha* naprosto vymykala. Farář Johannes na několika místech zmiño-

val lidi trpící různými chorobami. Ve znalostech o anatomii, ošetřování nemocných a chirurgii předčila *Johannesova kniha* většinu dochované soudobé literatury zabývající se stejnými tématy. V zemi na kraji Evropy to bylo unikátní. Většina badatelů se proto domnívala, že farář Johannes studoval na některé z univerzit v jižní Evropě.

Vatten si matně pamatoval, že nabyl dojmu, že Gunn Brita tuhle knihu prostudovala důkladněji než většina ostatních, a zřejmě objevila něco, co mu nechtěla prozradit. Než se jí na to stihl pořádně zeptat, změnila téma. Rozhovořila se o tom, jak je smutné, že se lépe nepoznali už dřív, a že o to těžší pro ni teď bude v knihovně skončit.

V průběhu těchto slov vyprázdnil zbytek hrnku s nápisem „Nejlepší máma na světě“ a oba došli k názoru, že víno zřejmě snáší dobře, a prohlásili experiment za úspěšný. Na oslavu Gunn Brita rozlila zbývajícím víno do jejich dvou prázdných hrnků. Jeden doušek stačil k tomu, aby se všechno ponořilo do tmy.

Potom si vybavoval už jen záblesky. Velmi rozostřené záblesky ohavného linolea na podlaze, pak nějaké halenky, asi Gunn Britiny, a rukou šátrajících tam, kde by neměly. Naskočily mu také záblesky z nějaké místnosti, asi z vnitřku trezoru s knihami, a to přitom stísněné prostory nenáviděl. Vše uzavíraly mlhavé vzpomínky na zvednuté záchodové prkýnko a nepříjemnou chuť zvratků.

Vše ostatní zahalovala palčivá bolest hlavy.

Podíval se na hodinky. Skoro jedenáct. Datum na hodinkách mu prozradilo, že je stále sobota. Takže byl večer, ne odpoledne. Zvednout se z křesla mu zabralo celou věčnost. Poté co se postavil, vrávorál a bylo mu na zvracení. S pocitem neklidu hraničícího s panikou došel k výtahu, sjel do přízemí a namířil si to rovnou ke kancelářím. Nesmírně se mu ulevilo, když zjistil, že vše vypadá tak, jak má. Někdo,

pravděpodobně Gunn Brita, uklidil lahev od vína i hrnky. Případné skvrny od vína zmizely také. Ujistil se, že trezor s knihami je zavřený a zamčený, nevěděl, zda by měl cítit úlevu nebo znepokojení. Bohužel nemohl trezor otevřít, to vyžadovalo dva kódy, a on měl jen jeden. Druhý kód znal jeho šéf, Hornemann, a pak ještě jedna pověřená knihovnice. Tou byla až dosud Gunn Brita, a jelikož podala výpověď, plánovalo se, že se kód v pondělí změní. Šlo samozřejmě o naprostou rutinu motivovanou bezpečnostními důvody. Nezbyvalo mu proto nic jiného než doufat, že v trezoru je všechno v pořádku a že vzpomínka na to, že byl uvnitř, se vůbec nezakládá na pravdě.

Teď se Vattenovi dýchalo o něco lehčeji. Zastavil se ve své kanceláři a posadil se k počítači připojenému na bezpečnostní kamery. Počítač byl vypnutý. Vedle monitoru ležela vypalovačka DVD, která ukládala nahrané videozáznamy. Vyndal z ní DVD a vložil nové. Pak vyšel na chodbu a vsunul vyjmuté DVD do kapsy své nepromokavé bundy. Bezpečnostní kamera se nacházela i uvnitř trezoru. Netoužil se dozvědět, co se tam odehrálo, stačilo tušení, které se mu neodbytně otíralo o kůži.

Našel kolo a vyjel do sobotního večera v Trondheimu plného vřískajících a přiopilých lidí. Neslíbila mu Gunn Brita, že ho doprovodí domů? Není trochu divné, že se prostě jen tak vypařila? pomyslel si. Pak si vzpomněl, že navštívila Poeovo muzeum v Richmondu, to si z předchozích událostí dnešního dne zapamatoval asi jako poslední. Není to zrovna místo, kam proudí davy norských turistů. Možná právě nepravděpodobnost téhle náhody způsobila, že jí zamlčel, že stejné muzeum navštívil letos v létě.

Cestou přes Gamle bybro prudce zastavil, vyndal DVD z kapsy a hodil ho do řeky. Pak zamířil domů, kde na něj čekala rozestlaná postel.

Richmond, srpen 2010

Felicia Stoneová malátně zírala na svůj nový iPhone. Přestože si ho koupila před dvěma dny, už si k němu stihla vypěstovat nenávisť. Kriminalisté z oddělení vražd nenávidí víceméně všechno a všechny, kdo je budí uprostřed noci nebo, jako v tomto případě, příliš časně ráno. Každé takové vyrušení totiž znamená jediné: nové místo činu, nová mrtvola v počínající fázi rozkladu, další zničený život a hon na dalšího zatraceného šílence. Naštěstí před tím vším zbývalo trochu času dát si kávu.

Vyklouzla z postele, jako vždy v ní spala sama, sáhla po telefonu a zvedla hovor cestou ke kávovaru, jenž stál na kuchyňské lince oddělující kuchyni od obývacího pokoje. Volal jí Patterson, takže věděla, že se musí připravit na zbytečně dlouhý úvod plný dohadů a s případem pořádně nesouvisejících postřehů. Ne že by to nějak zvlášť vadilo. Nastavila telefon na hlasitý odposlech, nasypala kávu do filtru a nalila vodu do překapávače. Netrvalo dlouho a Pattersonovo vykládání podkreslovalo důvěrně známé klokotání.

Když domluvil, vstřebávala chvíli detaily. Bylo jí jasné, že se nejedná o běžný případ, že za tímhle stojí něco jiného než obvyklé motivy jako žárlivost, chamtivost nebo drogy. Přestože bylo časně ráno, stihla se probudit natolik, aby pochopila, že se jí právě naskytl první opravdu velký případ od chvíle, kdy jako vyšetřovatelka nastoupila na oddělení vražd; k takovému případu se člověk nachomýtné možná jenom jednou za život. Netušila ovšem, jestli je na něj připravená.

Než zavěsila, pronesla jednu jedinou větu: „Budu u muzea tak za dvacet minut.“

Pak zašla do koupelny a opláchla si obličej. Bylo jí třicet, ale stále vypadala mladě, rozespalá, měla trochu kruhy pod očima, ale tak malé, že se s nimi dokázala smířit. Tmavé vlasy zatím neztratily lesk a udržovala si štíhlou postavu, přestože se tím nijak zvlášť nezaobírala. Oblékla si stejné oblečení jako včera, košili, sako a široké lehké kalhoty s policejním odznakem na opasku. Přesně tak se měla policistka oblékat – pěkněji než její mužští kolegové, ale ne o moc. Formálně, ne sexy. Vyhovovalo jí to. V práci nebyla žena. Možná ani v soukromém životě, pomyslela si občas. Zasunula služební pistoli do pouzdra pod sakem. Pak opustila svůj malý byt, aniž by se osprchovala nebo nalíčila.

V autě si vzpomněla na hodiny poezie na střední škole. Edgar Allan Poe se u jejího učitele těšil velké oblibě. Díky tomu o něm Felicia Stoneová věděla víc než většina jejích známých. Nikdy by ji však nenapadlo, že tyhle znalosti jednou využije jako policistka. Až do dnešního dne.

Nejvíc ji na Poeovi fascinoval záhadný způsob smrti.

Edgar Allan Poe strávil velkou část dětství u pěstounů v Richmondu ve státě Virginia. Nějakou dobu tam také studoval na univerzitě,

než se nechal naverbovat do armády. Potom už ve Virginii nikdy nežil. Právě Richmond byl ale překvapivě posledním místem, kde měl ještě všech pět pohromadě.

Dne 27. září 1849 opustil Richmond poté, co zde pronesl přednášku. Pak měl toulavý spisovatel pokračovat vlakem do Filadelfie, aby tam zre-digoval sbírku básní *Kvítí u cesty* od nepříteli známé americké básnířky Marguerite St. Leon Loudové. Po několika letech plných nesnází a přílišného holdování alkoholu Poe prožíval dobré období, aspoň se to říkalo, a se sklenkou v ruce ho nikdo neviděl už šest měsíců.

Felicia Stoneová projela kolem Main Street Station, honosného starého nádraží v Richmondu, které v sedmdesátých letech zavřeli a pak v roce 2003 znovu otevřeli, a nastavila rádio na stanici, kde hráli klasickou hudbu. Hudbu k přemýšlení. Od tónů Beethovenovy skladby jí myšlenky zalétly zpět k Poeovi.

Od chvíle, kdy nasedl do vlaku, ho skoro týden nikdo nespatriil. Když se znovu objevil, nebylo to ve Filadelfii, nýbrž v Baltimoru ve státě Maryland. Navíc byl v příšerném stavu. Přivolali lékaře Josepha E. Snodgrasse. Ten Poea dobře znal a všiml si, že na sobě nemá šaty správné velikosti. Ve Washington College Hospital v Baltimoru se Poe dostal do deliria. Chvíle, kdy dokázal uvažovat jasně a nepůsobil duchem nepřítomný, netrvaly dost dlouho na to, aby stihl jakkoliv naznačit, co se mu stalo. Když pobýval v nemocnici čtvrtou noc, začal se hlasitě dožadovat jakéhosi pana Reynoldse. Jednalo se pouze o poslední křečovitě záchvěvy horečnatého mozku, nebo snad tahle osoba představovala vodítko k pochopení Poeova stavu? Totožnost pana Reynoldse se nikdy nezjistila. Coby policistka byla Felicia Stoneová přesvědčená, že nikdy neexistoval, milovnice poezie v jejím srdci ale zastávala jiný názor.

Časně ráno 7. října zaslechl doktor Snodgrass Poeovu poslední modlitbu: „Nechť Pán pomůže mé ubohé duši.“ Pak Poe konečně sko-
nal. V lékařské zprávě Snodgrass jako příčinu smrti uvedl zápal moz-
ku. Edgara Allana Poea, otce detektivního románu, pohřbili o dva dny
později bez provedení pitvy.

V roce 1921, dvaasedmdesát let od Poeovy smrti, se v Richmondu se-
šla skupinka jeho stále početnějších příznivců. Setkání se odehrálo
v zahradě za jednou z nejstarších budov ve městě, Starým kamenným
domem, který s Poem nepojila žádná přímá souvislost. Tito příznivci
zahradu pojmenovali Začarovaná zahrada a slavnostně odkryli spiso-
vatelův památník.

Tahle zahrada existovala už devětaosmdesát let, když do ní Felicia
Stoneová v 7.30 poprvé vstoupila ve výkonu služby. Patřila k Poeovu
muzeu, do začátku jehož otevírací doby zbývalo půldruhé hodiny.

Mimo službu už tu byla a teď si vybavovala svou poslední návště-
vu. Opravdu od ní už uplynuly tři roky? Pracovala tehdy na drogovém
oddělení. Kamarádka ze školních let Holly LeVoldová, jíž byla hluboce
zavázaná za to, že ji zachránila v tom šíleném sebezničujícím období
po střední škole, si zahradu pronajala na svatbu. Felicia si stále pama-
tovala, co stálo na svatebním oznámení: „Všichni míří k oltáři s lehce
sevřeným žaludkem. Rozhodli jsme se to dotáhnout k dokonalosti!
Hostitelem našeho sňatku bude samotný mistr grotesknosti a hrůzy.“
Takhle Holly vtipkovala, nic jí nebylo svaté. Svatba byla krásná, v za-
hradě všechno kvetlo a oddávající farář přečetl Poeovu báseň *Někomu
v ráji*. Během předčítání se jí chtělo na záchod a nedokázala se na slova
básně soustředit. Z hodin poezie na střední škole si pamatovala, že Poe
dával přednost krátkým básním před dlouhatánskými, nekonečnými

díly, která v té době převažovala. Poe se totiž mimo jiné domníval, že by se literatura měla vstřebávat, aniž by čtenáře vyrušovaly okolní vjemy. Když ale příroda zavelí, jde umění stranou, pomyslela si tehdy a odběhla na záchod dřív, než farář báseň dočetl. Ale zbývající část obřadu byla, jak už bylo řečeno, hezká, skoro, ale jenom skoro, dostala chuť taky se vdát. Věděla však, že by to skončilo tak jako s kamarádčíným manželstvím. Holly se po dvou letech rozvedla.

Pozdravila Pattersona. Byl to pořádný kus chlapa, ale nepřesahoval metr devadesát sedm na výšku a rozměry nákladáku na šířku. Zarážilo ji, jak unaveně vypadá, a vzpomněla si, jakými slovy jí vraždu před necelou hodinou popsal. Myšlenky jí opět zalétly k Poeovi. Mistr grotesky a hrůzy opět boduje, pomyslela si pochmurně.

Předně proto, aby Pattersona přiměla mluvit a aby se do jeho nezvykle pobledlého obličeje vrátilo trochu barvy, se ho zeptala:

„Kdo na tom dělá?“

„Vede to Johnes, zastavil se tu, ale zase se vrátil na stanici,“ odpověděl Patterson. „Pak Reynolds, ten se přidal k Johnesovi. Laubach už dorazil a má plné ruce práce.“

„Laubach, to je dobře, potřebujeme technika jeho formátu, jestli je to tak strašné, jak jsi popisoval.“

„Pojď a přesvědč se sama,“ řekl a zapálil si cigaretu.

Kráčeli mlčky na druhý konec Začarované zahrady. Většina jejích kolegů sice viděla víc mrtvol než ona, ale navzdory tomu, že za sebou měla jen sedm let aktivní služby a dva krátké roky jako vyšetřovatelka vražd, se už taky setkala s pěknou řádkou mrtvých. Tělo přivázané k pomníku Edgara Allana Poea se ale nepodobalo ničemu, co dosud spatřila. I na lidech, které zabili tím nejbrutálnějším způsobem, je obvykle cosi poklidného. Ale tahle mrtvola vypadala, jak jen to vyjádřit?

Vypadala, že neodpočívá v pokoji, i když si Felicia uvědomovala, jak melodramaticky to zní, zvlášť na tomhle místě. Připadalo jí to podivně neskutečné, jako by spatřila přízrak. Nejspíš to způsobil fakt, že nikdy neviděla tělo stažené z kůže a že tělo bylo vzprímené a postrádalo hlavu. Udělalo se jí špatně, a to se přitom domnívala, že ji takové pocity opustily na jednom z prvních deseti míst trestného činu vraždy, na které v průběhu kariéry zavítala. Vyděsilo ji to, protože pod nevolností se skrývalo něco temnějšího a nebezpečnějšího. Netvor, se kterým bojovala, když její dětství skončilo. Někde v podbřišku cítila nutkání, kterému se nesměla poddat.

Laubach a soudní patolog, jehož jméno si nepamatovala, se chystali tělo odvézt z podstavce. Když k nim Felicia a Patterson došli, přestali.

„Co jste zatím zjistili?“ zeptala se jich a všimla si, že neklid v břiše ustal hned, jak začala probírat pracovní záležitosti. Laubach byl ostatně taky ztělesněním jistoty. Byl dost starý na to, že by mohl být jejím otcem, vysoký mulat s dominujícími afroamerickými rysy a pečlivě upravenými vlasy lehce prokvetlými šedinami, jehož pohyby i tón hlasu vyzařovaly jižanský klid. Ale myslelo mu to rychle jako mladíkovi. Kombinace vnějšího klidu a bystré hlavy z něj dělala nevyčerpatelný zdroj lakonických komentářů. Ty nejlepší si schoval na dnešek.

„Jo, tak to vám teda povím. Tenhle pán rozhodně neměl snadnou a rychlou smrt. K podstavci ho přivázali drátem za paže, nohy a břicho. Tedy za části těla, na kterých má stále kůži. Drát na těle zanechal stopy po otoku a krvácení, což nám prozrazuje, že byl naživu, když ho přivazovali.“

„Takže mu uřízli hlavu a stáhli ho z kůže v téhle pozici?“ zeptala se a snažila si to nepředstavovat.

„To sotva. Rozhodně ne v tomhle pořadí. Byla odstraněna veškerá kůže od krku a ramen až po pupek. V téhle poloze by to provést nešlo. K odstranění kůže nejspíš došlo předtím, než ho přivázali.“

„Řekl jste, že žil, když ho přivázali. Jinými slovy ho...“

„Stáhli zaživa z kůže, jo,“ dokončil Laubach myšlenku.

„No, do prdele!“ ulevil si Patterson. „Ale hlavu jsme objevili v kanceláři. Nebylo by logičtější, kdyby ho vrah zabil tam, stáhl ho z kůže a pak ho donesl sem a přivázal?“

„Logického tu toho není spousta. Vše nasvědčuje tomu, že než umřel, někdo mu pěkně zřídil hlavu. V kanceláři jsme objevili krev a známky zápasu. Nemáme ještě úplný přehled, ta hysterická uklízečka natropila v kanceláři pěknou spoušť, a ztížila nám tak práci. Předpokládáme, že ho v kanceláři někdo omráčil tupým předmětem, to ho ale nezabilo. Pak ho dovlekl sem a stáhl ho z kůže, pravděpodobně tamhle na trávníku, našli jsme tam velké množství krve.“ Laubach ukázal na místo u fontány. „Pak ho přivázal a uťal mu hlavu, pravděpodobně nějakou malou sekyrkou nebo hodně velkým nožem, možná použil i víc nástrojů. Vrah musel sekat a řezat vícekrát, než se mu podařilo hlavu od těla oddělit. Nakonec ji odnesl zpátky do kanceláře a vložil ji do koše na papír.“

„Co ho podle vás vedlo k tomu, aby ji dal právě tam?“ zajímala se Felicia Stoneová. „Vůbec to nedává smysl.“

„A to ostatní podle vás smysl dává?“ namítl Laubach a pokračoval: „Ale chápu, kam tím míříte. Proč přenášet hlavu, působí to zbytečně. Možná to udělal, aby nás zmátl. Ale jaký to má smysl, to teda nevím. Možná nám tím vrah chce něco sdělit?“

„Díváte se moc na televizi,“ prohlásil Patterson.

„Obávám se, že tohle je jeden z mála případů, kdy realita překoná fikci,“ opáčil Laubach.

Chvíli mlčky postávali a uvažovali nad tím, co se dozvěděli. Pak Patterson nahlas vyslovil to, co si všichni mysleli:

„Že bychom tu měli co do činění se sériovým vrahem?“

„Jenom na základě poznatků z místa činu bych řekl, že tenhle šílenec rozhodně nevráždil poprvé,“ poznamenal Laubach. „Co si o tom myslíte vy, Stoneová?“

Věděla, proč se pohledy všech upřely na ni. Vloni se ve Washingtonu zúčastnila tříměsíčního kurzu o sériových vražích pořádaného FBI.

„Řekla bych, že máte pravdu, Laubachu. Pokud vezmeme v úvahu jenom místo činu. Na druhou stranu...“

„Na druhou stranu co?“ přerušil ji Patterson a ona si nedokázala odpustit myšlenku, že přestože je Patterson o deset let starší a zkušenější než ona, často působí jako malý, netrpělivý klouček. Uvědomovala si však, že právě tahle netrpělivost z něj dělá dobrého vyšetřovatele.

„Na druhou stranu můžeme podle mě celkem jistě konstatovat, že nikdy nevráždil tímhle způsobem.“

„Z čeho tak usuzuješ?“ zeptal se Patterson.

„Je to šíleně přemrštěné a křiklavé, skoro až teatrální. Jako by vrah toužil po pozornosti. Kdyby ve Státech došlo k podobným vraždám, rozhodně by se na to nezapomnělo. O takových případech bychom se učili. Zařadili by je do studijního plánu na kurzech podobných tomu, kterého jsem se zúčastnila já. Stažený zaživa z kůže, svázaný a s uříznutou hlavou. Nikdy jsem o něčem podobném nečetla.“

„A co Ed Gain?“ podotkl Laubach zachmuřeně.

„Zajisté, bavíme se tu ale o současnosti,“ odpověděla. Případ Eda Gaina, až příliš skutečného vykradače hrobů a vraha z ospalého maloměsta Plainsfield z padesátých let, samozřejmě znala. Z kůže nestahoval pouze své oběti, ale i mrtvoly, které ukradl na místním hřbitově.

Tohle ale bylo jiné. „Třeba už to místo činu,“ pokračovala. „Muzeum Edgara Allana Poea. Mám dojem, že se nejedná o náhodu. Zatím nemáme co do činění se sérií vražd, ale tohle je možná začátek.“

„Mohlo by jít o někoho, kdo už vraždil, a k tomuhle se dopracoval postupně,“ poznamenal Patterson.

„Tohle jakoukoli postupnost popírá,“ odtušila.

„A co když se to nestalo ve Státech?“ přerušil je Laubach. Všichni se na něj otočili. „Zmínila jste, že kdyby tímhle způsobem někdo vraždil ve Státech, tak bychom o tom věděli. Ale co když vrah zabíjel v jiných zemích, v Mexiku, v Brazílii, v Rusku? Kolik toho víme o sériových vražích v zahraničí?“

„FBI má překvapivě dobrý přehled i tam, lepší než jiná mezinárodní organizace. Na kurzu jsme probírali různé zahraniční případy, dokonce i jeden patrně nevyřešený případ v Evropě, ale nic, co by se podobalo tomuhle. Nedá se to samozřejmě vyloučit. Ale cizinec v Richmondu? A proč tohle muzeum?“ Felicii Stoneové znovu vytanulo na mysli svatební oznámení a slova groteskní a hrůzný.

„Překvapilo by mě, kdyby nám Johnes nenařídil, abychom to vzali zešíroka, nemůžu se ale zbavit dojmu, že existuje souvislost mezi obětí, nebo rozhodně pracovištěm oběti, a pachatelem,“ dodala.

Vtom přišla Pattersonovi, Laubachovi a Stoneové totožná esemeska:

„Tak jste to viděli. Laubach nechá na místě své lidi. Reynolds se vrátí a promluví si s personálem. My ostatní se sejdem za hodinu na stanici. Válečná porada.“

Zprávu poslal Johnes.